

© MARCEL BEKKEN

BIOVEILIGHEID, ESSENTIEEL ONDERDEEL VAN DE BEDRIJFSVOERING

Bij de bestrijding van dierziekten ligt het accent vaak op vaccinatie. Hoewel dit een krachtig hulpmiddel kan zijn, blijft het effect beperkt tot die ene ziekte. Toch omvat dierziektebestrijding veel meer dan vaccinatie alleen. Het loont dus zeker de moeite even te focussen op enkele andere middelen die hulp kunnen bieden in het streven naar een gezond rundveebedrijf. – *Steven Sarrazin, UGent*

In dit artikel kaarten we enkele fundamentele principes inzake bioveiligheid aan, samen met hun meerwaarde voor het bedrijfsmanagement.

Bioveiligheid is een ruim begrip en omvat alle maatregelen die de intrede van ziekten en de verspreiding ervan op het bedrijf verhinderen. Het voordeel is dat bioveiligheid niet gericht is op een specifieke ziekte, en dus meerdere ziekten tegelijkertijd kan voorkomen. Bovendien brengen dergelijke maatregelen slechts een geringe kost met zich mee.

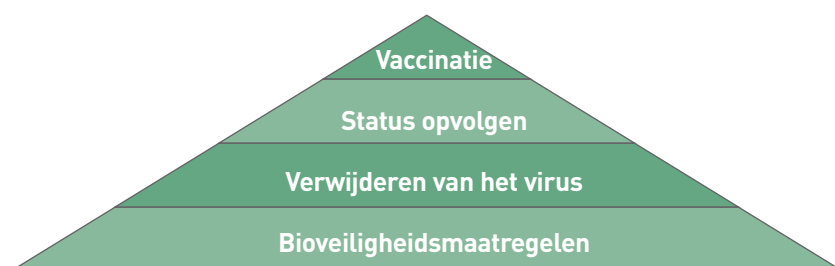
Wapen in de strijd tegen BVD

Veel veehouders zijn zich niet bewust van de aanwezigheid van het boviene virale diarreevirus (BVD) op hun bedrijf. Bovendien blijkt dat veehouders onvoldoende op de hoogte zijn van het belang van bioveiligheid. Onderzoek toont immers aan dat bedrijven die al problemen hadden met BVD hun bedrijfsvoering nadien vaak niet of slechts weinig veranderen. Hierdoor is

het risico op een nieuwe infectie met het BVD-virus, of de intrede van andere ziekten, reëel.

.....
Het BVD-virus circuleert op ongeveer de helft van de Belgische rundveebedrijven.

Het BVD-virus circuleert op ongeveer de helft van de Belgische rundveebedrijven. Scandinavische landen zijn er al een hele tijd geleden in geslaagd het virus uit te roeien. In deze landen is het belang van een goede bioveiligheid op bedrijfsniveau gebleken. Meer nog, wetenschappers die meegewerkt hebben aan de bestrijding zijn ervan overtuigd dat dit het belangrijkste onderdeel is in de preventie van ziekten. Daarnaast zijn ook het verwijde-

Figuur 1 Piramide met 4 pijlers voor een goede BVD-bestrijding op bedrijfsniveau, waarvan bioveiligheid de basis vormt - *Bron: UGent*

ren van het virus op het bedrijf, het opvolgen van de bedrijfsstatus en eventueel vaccinatie van belang. Deze 4 pijlers worden meestal weergegeven in de vorm van een piramide (figuur 1). In deze piramide vormt bioveiligheid, als belangrijkste factor, helemaal onderaan de basis voor een goede BVD-bestrijding. In de praktijk stelt men vaak vast dat de piramide omgekeerd wordt toegepast. Men focust op vaccinatie en andere maatregelen komen veel minder aan bod. Zo kan de circulatie van het BVD-virus echter niet volledig worden uitgesloten. Hierna bespreken we de verschillende pijlers, waaruit zal blijken dat ze alle van belang zijn voor een goede bestrijding.

Wat is de BVD-status op jouw bedrijf?

BVD kan via een brede waaier aan symptomen tot uiting komen. Meestal merkt men zelfs geen symptomen op en komt de ziekte pas na een tijd tot uiting, waardoor de verliezen meestal groter zijn. Ook al veroorzaakt het virus niet onmiddellijk ziekte op het bedrijf, toch zorgt het ervoor dat de dieren niet optimaal produceren. Daarom wordt beter niet gewacht tot problemen de kop opsteken, maar is een jaarlijkse controle op de aanwezigheid van het BVD-virus aangewezen. Dit is eenvoudig, goedkoop en vraagt

.....
Ook makkelijke en goedkope ingrepen kunnen een meerwaarde betekenen.
.....

weinig inspanning. Er kan een bijvoorbeeld een tankmelkstaal onderzocht worden. Viruscirculatie kan men ook controleren door bloed van een aantal jonge runderen van ongeveer een jaar oud te laten testen op antistoffen.

Verwijderen van het virus

De grootste besmettingsbron zijn de dieren die levenslang besmet zijn met het virus, de zogenaamde dragers. Deze dieren worden tijdens de dracht besmet en scheiden permanent een enorme hoeveelheid virussen uit. Deze besmetten weer opnieuw drachtige dieren, waardoor er voortdurend besmette kalveren worden geboren. Doordat het virus bij dragers de slijmvliezen van het spijsverteringsstelsel aantast, bereiken deze meestal niet de leeftijd waarop ze hun optimale slachtgewicht halen of afkalven. Wordt uit een drager toch een kalf geboren, dan is dit

zeker ook een drager. Het is dus van belang dragers op te sporen en ze zo snel mogelijk van het bedrijf te verwijderen. Eenmaal alle dragers zijn verwijderd, raadt men aan om gedurende minstens een jaar pasgeboren kalveren te testen op de aanwezigheid van het virus. Sinds kort kan dit heel eenvoudig door een stukje oorweefsel, dat wordt bekomen bij het plaatsen van het oormerk, te laten onderzoeken.

Vaccinatie

Op bedrijven waar men circulatie van het BVD-virus vaststelt, is vaccinatie nuttig om symptomen en de circulatie van het virus te onderdrukken. Ook op bedrijven waar veel contact mogelijk is met runderen van andere bedrijven valt vaccinatie aan te raden.

Bioveiligheid

Heel wat maatregelen kunnen de bioveiligheid verbeteren. We bespreken enkel diegene die het risico op besmetting met het BVD-virus tot een minimum beperken.

Aankoop runderen Via de aankoop van runderen kunnen er veel ziekten op het bedrijf binnenkomen. In ideale omstandigheden koopt men dus best geen dieren aan. Moet dit toch gebeuren, dan is het belangrijk de dieren in quarantaine te plaatsen. Dit geldt ook wanneer eigen dieren naar een veiling of prijkskamp gingen. Een goede quarantaine houdt in dat de aangekochte dieren gedurende minstens 3 weken geen contact hebben met de eigen runderen. Wie niet over een quarantainestal beschikt, kan de dieren op de weide plaatsen.

Contact met andere bedrijven Mensen die op andere bedrijven met runderen in contact komen, vormen een risico voor de overdracht van ziekten. Hierbij denkt men vooral aan de dierenarts, maar ook de inseminator en de veehandelaar kunnen ziekten overdragen. Daarom benadrukte men bij de recente opstoot van brucellose het belang van de bedrijfshygiëne. Voorbeelden zijn bedrijfseigen kledij en laarzen, een ontsmettingsbak, het dragen van handschoenen en het wassen van de handen voor en na contact met dieren. Ook als je op de weide contact hebt met runderen van een ander bedrijf is de kans op overdracht van ziekten groot. Dergelijk contact vermijd je dus best zo veel mogelijk. Dit houdt in dat de afstand tussen naburige weiden minstens 3 m moet bedragen. Veelal is dit wegens praktische redenen niet haalbaar. Daarom raadt men aan zeker geen drachtige dieren op contactweiden te plaatsen. De kans is immers reëel dat, bij een besmet-

ting tijdens de dracht, de vrucht wordt besmet waardoor er later een drager wordt geboren. Eventueel kan men bij de naburige veehouder de BVD-status van zijn bedrijf navragen.

Kalveren apart huisvesten Het is aangegeven kalveren apart van de drachtige dieren te huisvesten. Mocht er door besmetting met het BVD-virus een drager worden geboren, dan verkleint de kans dat deze de drachtige dieren besmet als die in

Een BVD-drager van 18 maanden die in vergelijking met zijn leeftijdsgenoten minder is uitgegroeid. Door aantasting van de slijmvliezen van het spijsverteringsstelsel heeft het dier een verminderde eetlust en bloederige diarree. Het dier zal spoedig sterven.

een andere stal worden gehuisvest. Het valt aan te raden het werk bij de kalveren en de andere dieren door verschillende personen te laten uitvoeren. Is er immers een drager onder de kalveren aanwezig, dan wordt op deze manier de verspreiding van het virus enigszins onderdrukt. Een alternatief is het veranderen van kledij en het wassen van de handen tussen een bezoek aan de verschillende leeftijdsgroepen. In dit artikel brachten we geen nieuwe wetenschappelijke bevindingen naar voren, maar enkele eenvoudige maatregelen die de bedrijfsvoering en dierziektepreventie zeker ten goede komen. Het hoeven immers niet altijd ingewikkelde en dure ingrepen te zijn om een meerwaarde te betekenen. ■

Steven Sarrazin is verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.